

Ὁμιλία τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. κ. Βαρθολομαίου κατά τήν ἀνακήρυξίν Του εἰς «Ἐπίτιμον Καθηγητήν» τοῦ Τμήματος Περιβάλλοντος τῆς Σχολῆς Περιβάλλοντος τοῦ Ἴονίου Πανεπιστημίου (Φανάριον, 26 Ἰουνίου 2026)

Ἀνάρτηση 26/06/2026

***

Τιμώτατοι ἐν Χριστῷ ἀδελφοί Ἀρχιερεῖς,
Ἐξοχώτατοι κ. Ὑπουργοί,

Ἐντιμότατε κύριε Πρόξενε,
Ἐλλογιμώτατε κύριε Πρύτανη,
Ἐλλογιμώτατοι, κύριε Κοσμητορ, κύριε Πρόεδρε, κύριοι Καθηγηταί καί λοιποί ἐκπρόσωποι
τοῦ Ἴονίου Πανεπιστημίου,

Ἐντιμότατοι κύριοι Δήμαρχοι,

Ἐντιμολογιώτατοι Ἄρχοντες Ὀφφικιάλιοι,

Λοιποί ἐκλεκτοί παρόντες,
Τέκνα ἐν Κυρίῳ εὐλογημένα,

Ἐμπλεοὶ χαρᾶς καί εὐγνώμονες διά τήν τιμὴν ἀνακηρύξεως τῆς ἡμῶν Μετριότητος εἰς
Ἐπίτιμον Καθηγητήν τοῦ Τμήματος Περιβάλλοντος τῆς Σχολῆς Περιβάλλοντος τοῦ Ἴονίου
Πανεπιστημίου, σᾶς ὑποδεχόμεθα καί σᾶς καλωσορίζομεν ἐγκαρδίως εἰς τό μαρτυρικόν
Φανάριον, τό ἱστορικόν Κέντρον τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἡ ἀμηχανία, τήν ὁποίαν δημιουργοῦν
τιμητικά ἐκδηλώσεις, ὅπως ἡ παροῦσα, μετριάζεται καί ὑπερβαίνεται, ἐπειδή γνωρίζομεν ὅτι

αύται διαβαίνουν, ἐν τῷ ταπεινῷ ἡμῶν προσώπῳ, ἐπὶ τό Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον, τόν ὑπατον θεσμόν τοῦ Γένους καί τῆς Ὁρθοδοξίας, ὁ ὁποῖος διακονεῖ τόν λαόν τοῦ Θεοῦ ἐπὶ μακρούς αἰῶνας ἀπό τήν Πόλιν αὐτήν, τήν Πόλιν τοῦ Κωνσταντίνου, τήν Θεοδοκούπολιν, τήν Πόλιν τῶν Ἁγίων καί τῶν Μαρτύρων, τῶν Πατριαρχῶν καί τῶν Λογάδων τοῦ Γένους, τοῦ πνεύματος καί τῆς πνευματικότητος, τοῦ πολιτισμοῦ καί τῶν πολιτισμῶν, τῆς ἀληθοῦς φιλοσοφίας καί τῆς φιλοκαλίας, τοῦ «ἐνδόξου μας Βυζαντινισμοῦ» καί τῆς «πονεμένης Ρωμοσύνης».

Τήν Κωνσταντινουπολίτιδα Ἐκκλησίαν διακονοῦμεν ὡς Προκαθήμενος αὐτῆς ἐπὶ τριάκοντα καί πέντε ἔτη, ἀδιαλείπτως δοξολογοῦντες τόν φιλόανθρωπον Δοτῆρα παντός ἀγαθοῦ, δι' ὅσα ἐπεδαψίλευσεν εἰς ἡμᾶς, ἐν ἀκλονήτῳ βεβαιότητι ὅτι οὐδέν ἐξ ὅσων ἐπράξαμεν καθ' ὄλην τήν μακράν θητείαν μας ἀποτελεῖ ἰδικόν μας κατόρθωμα. Τά πάντα εἶναι ἄνωθεν δωρεά, χάρις καί χάρισμα. Δόξα τῷ Θεῷ πάντων ἔνεκεν! Ὅσα θά ἀκούσετε ἐν συνεχείᾳ ἐκφράζουν τό πνεῦμα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καί ἐμπνέονται ἀπό τήν ἀνύστακτον μέριμναν αὐτοῦ διά τόν ἄνθρωπον, διά τόν ἐπίγειον καί τόν αἰώνιον προορισμόν του καί διά τήν προστασίαν τῆς κα-λῆς λίας δημιουργίας.

Ὁ εἰκοστός αἰών ἔχει χαρακτηρισθῆ ὡς «ὁ πιό βίαιος αἰών τῆς ἱστορίας», τόσον ἐν σχέσει πρὸς τήν ἄσκησιν βίας τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τόν συνάνθρωπον, ὅσον καί ἀναφορικῶς πρὸς τήν ἀσύλληπτον ὠμότητα τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τήν φύσιν. Εἶναι ἀπολύτως βέβαιον, ὅτι αὐτῆς τῆς καταστροφικῆς συμπεριφορᾶς προηγεῖται μία ἐσωτερική κρίσις, μία «ἀνατροπή τῶν ἀξιών», μία πνευματική καί ἠθική, νοητική καί συναισθηματική κατολίσθησις. Ἔχει γραφῆ ὅτι κατά τόν 20^{ον} αἰῶνα, ὁ ἄνθρωπος «μίκρυνε σέ σαρωτική κλίμακα», ὅτι «ὑποβαθμίστηκε τό ἐπίπεδο τῆς ἀνθρωπότητος».

Ἀναμφιβόλως, τό φυσικόν περιβάλλον ἀπειλεῖται εἰς τήν ἐποχὴν μας ὅσον ποτέ ἄλλοτε κατά τό παρελθόν. Διεξάγεται σήμερα «ἕνας τρίτος παγκόσμιος πόλεμος κατά τῆς φύσεως». Τό κυρίαρχον πρότυπον οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως ἡ «ἰδονομία τῆς οἰκονομίας» καί ὁ λεγόμενος «φονταμενταλισμός τῆς ἀγορᾶς», αἱ σύγχρονοι τεχνικοεπιστημονικά ἐξελίξεις καί ὁ διάχυτος ἀτομικός καί κοινωνικός εὐδαιμονισμός, ὁξύνουν ἔτι περαιτέρω τά οἰκολογικά προβλήματα καί προοιωνίζονται νέας περιπετείας. Αἱ ἐπιπτώσεις τῆς οἰκολογικῆς κρίσεως δέν γνωρίζουν σύνορα κρατῶν καί πολιτισμῶν, θίγουν δέ τούς ὄρους ἐπιβιώσεως ὄχι μόνον τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἀλλά καί τῆς ζωῆς γενικῶς εἰς τόν πλανήτην. Ἡ κλιματική κρίσις δέν εἶναι «μελλοντικό σενάριο», ἀλλά ἐπώδυνος πραγματικότης, μέ τήν ραγδαίαν μείωσιν τῆς βιοποικιλότητος, τήν ἀποψίλωσιν τῶν δασῶν, τήν ρύπανσιν τῆς ἀτμοσφαιράς καί τῶν θαλασσῶν, τάς καταστροφικᾶς πυρκαϊᾶς καί πλημμύρας. Παρά τάς ἀντιδράσεις καί τάς ἀντιστάσεις ἀπέναντι εἰς τήν ἀπειλήν αὐτήν, ἡ γεωκτονία συνεχίζεται, ἐνῶ παραλλήλως καλλιεργεῖται ἡ ἀνερμάτιστος ἄποψις ὅτι ἡ φύσις ἔχει τήν δύναμιν νά ἀνανεώνεται ἀφ' ἑαυτῆς. Δέν εἶναι εὐόωνον τό γεγονός ὅτι ἡ ἀνθρωπότης γνωρίζει τήν σοβαρότητα τῶν περιβαλλοντικῶν προβλημάτων καί συνεχίζει νά συμπεριφέρεται ὡς νά μήν ἐγνώριζε.

Τό Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον εἶναι εὐρέως γνωστόν διά τάς οἰκολογικάς του πρωτοβουλίας, τήν ἔναρξιν τῶν ὁποίων σηματοδοτεῖ ἡ Πατριαρχική καί Συνοδική Ἐγκύκλιος τῆς Ἰνδίκτου τοῦ ἔτους 1989, διά τῆς ὁποίας ἡ 1^η Σεπτεμβρίου καθιερώθη ὡς Ἡμέρα προσευχῆς ὑπέρ τῆς προστασίας τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος. Ἐκτοτε, ἡ Κωνσταντινουπολίτις Ἐκκλησία πρωτοστατεῖ εἰς τήν οἰκολογικήν εὐαισθητοποίησιν, ἀναδεικνύουσα ἐμπράκτως τό οἰκολογικόν δυναμικόν τοῦ εὐχαριστιακοῦ καί ἀσκητικοῦ ἥθους τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἐπὶ τῆς ἡμετέρας ταπεινῆς Πατριαρχίας, ἡκολούθησαν ποικίλαι περιβαλλοντικά δράσεις, ἐννέα διεθνή διεπιστημονικά καί διαθρησκευτικά συμπόσια ἐν πλῶ,

σεμινάρια και διαλέξεις, εκδόσεις βιβλίων, διακηρύξεις διά τό περιβάλλον και πολλά άλλα. Αι οικολογικά πρωτοβουλία του Οικουμενικού Πατριαρχείου ενέπνευσαν κοινοβούλια, πανεπιστήμια, έρευνητικά κέντρα, τόν χῶρον τῆς εκπαιδύσεως, οικολογικές οργανώσεις, και έλειτούργησαν ὡς έναυσμα διά τήν ένταξιν τῆς οικολογικῆς θεματικῆς εἰς τόν διαχριστιανικόν και διαθρησκευτικόν διάλογον.

Έπιθυμοῦμεν νά υπενθυμίσωμεν ὅτι τό ένδιαφέρον τῆς Έκκλησίας διά τήν προστασίαν του φυσικοῦ περιβάλλοντος δέν έγεννήθη ἀπλῶς ὡς ἀντίδρασις εἰς τήν σύγχρονον οικολογικήν κρίσιν. Άληθές εἶναι ὅτι τό οικολογικόν πρόβλημα του παρόντος ἦτο ἡ ἀφορμή και ὄχι ἡ αἰτία τῆς οικολογικῆς δραστηριοποιήσεως τῆς Ὁρθοδόξου Έκκλησίας. Ἦτο εὐκαιρία διά νά ἀναπτύξη αὐτή τήν διδασκαλίαν της διά τήν σχέσιν ἀνθρώπου και φυσικοῦ περιβάλλοντος, και νά προβάλη τήν ἀνάγκην προστασίας τῆς «καλῆς λῖαν» δημιουργίας. Θεμέλιον τῆς ἀδιαπτῶτου μερίμνης τῆς Έκκλησίας διά τήν οικολογικήν κρίσιν εἶναι αὐτή αὐτή ἡ ταυτότης τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἡ εκκλησιαστική ζωή εἶναι «βιωμένη οικολογία», ἔμπρακτος φροντίς διά τό περιβάλλον, νίκη ἐναντίον ὄλων τῶν δυνάμεων ἐκ τῶν ὁποίων πηγάζουν αἱ οἰκοκαταστροφικαί τάσεις. Ὁ πολιτισμός τῆς Ὁρθοδοξίας εἶναι οἰκοθεν οἰκοφιλικός.

Καθοριστική εἶναι ἡ συμβολή τῆς Ἁγίας του Χριστου Μεγάλης Έκκλησίας εἰς τήν ἀνάδειξιν τῶν πνευματικῶν και ἠθικῶν ριζῶν τῆς οικολογικῆς κρίσεως και τῆς ἐσωτερικῆς συναφείας περιβαλλοντικῶν και κοινωνικῶν προβλημάτων. Τῆς καταστροφικῆς διά τό φυσικόν περιβάλλον συμπεριφορᾶς προηγείται ἡ κακή ἀλλοίωσις τῆς ἐλευθερίας μας. Ἡ σαπρότης του δένδρου εἶναι ἡ αἰτία τῆς κακῆς καρποφορίας, κατά τό βιβλικόν: «οὐ δύναται ... δένδρον σαπρόν καρπούς καλοῦς ποιεῖν» (Ματθ. ιζ', 18). Αὐτήν τήν ἀλήθειαν προέβαλεν ἡ Ἁγία και Μεγάλη Σύνοδος τῆς Ὁρθοδόξου Έκκλησίας, ἡ ὁποία συνήλθεν εἰς τήν Ὁρθόδοξον Ἀκαδημίαν Κρήτης πρό ἀκριβῶς δέκα ἐτῶν, τόν Ἰούνιον του 2016. Εἰς τό *Μήνυμα* τῆς Συνόδου τονίζονται τά ἑξῆς: «Ἡ σημερινή οικολογική κρίση εἶναι προφανές ὅτι ὀφείλεται σέ πνευματικά και ἠθικά αἵτια. Οἱ ρίζες της συνδέονται μέ τήν πλεονεξία, τήν ἀπληστία και τόν ἐγωισμό, πού ὀδηγοῦν στήν ἀλόγιστη χρήση τῶν φυσικῶν πόρων, τήν ἐπιβάρυνση τῆς ἀτμόσφαιρας μέ ζημιογόνους ρύπους, και τήν κλιματική ἀλλαγῆ. Ἡ χριστιανική ἀντιμετώπιση του προβλήματος ἀπαιτεῖ μετάνοια γιά τίς καταχρήσεις, ἐγκράτεια και ἀσκητικό ἦθος, πού ἀποτελοῦν ἀντίδοτο στήν ὑπερκατανάλωση, συγχρόνως δέ, καλλιέργεια στον ἄνθρωπο τῆς συνειδήσεως ὅτι εἶναι 'οἰκονόμος' και ὄχι ἰδιοκτῆτης τῆς δημιουργίας. Δέν παύει νά τονίζει ὅτι και οἱ μελλοντικές γενεές ἔχουν δικαίωμα πάνω στά φυσικά ἀγαθά, πού μᾶς ἐμπιστεύθηκε ὁ Δημιουργός» (§ 8). Εἰς τήν *Έγκύκλιον* τῆς Συνόδου τῆς Κρήτης ὑπογραμμίζεται ἐπίσης ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος προσέγγισις του οικολογικοῦ προβλήματος στρέφει τήν προσοχήν μας εἰς τās «κοινωνικάς διαστάσεις» τῆς καταστροφῆς του φυσικοῦ περιβάλλοντος» (§ 14). Δι' ἡμᾶς, προστασία του φυσικοῦ περιβάλλοντος και ἔμπρακτος σεβασμός του συνανθρώπου εἶναι δύο ὄψεις του ἰδίου νομίσματος, εἶναι στάσεις ἀλληλένδετοι και ἀδιαίρετοι. Εἶναι ἀδιανόητον νά ένδιαφερώμεθα εἰλικρινῶς διά τόν ἄνθρωπον και νά καταστρέφωμεν τόν οἶκον του και ἀντιστρόφως. Ἐξ ἄλλου, αἱ ἐπιπτώσεις τῆς οικολογικῆς κρίσεως ἐγγίζου, πρῶτον και πρωτίστως, τούς εὐαλότους πληθυσμούς και τούς πτωχοῦς τῆς γῆς. Ἡ πορεία πρὸς έν οικολογικόν και κοινωνικόν μέλλον διά τήν ἀνθρωπότητα και τόν «οἶκον» της δύναται νά εἶναι μόνον οικολογική και κοινωνική έν ἀδια-σπάστῳ συναφεία.

Πρὸς τήν κατεῦθυνσιν αὐτήν δύναται νά συμβάλῃ καθοριστικῶς ὁ πολιτισμός τῆς Ὁρθοδοξίας. Ὁ οικολογικός και κοινωνικός δυναμισμός τῆς Ὁρθοδοξίας ἀπορρέει ἀπό τόν πυρῆνα του Εὐαγγελίου. Δι' ἡμᾶς ὁ ἐφησυχασμός ἐνώπιον τῆς καταστροφῆς του φυσικοῦ περιβάλλοντος και ἡ ἀδιαφορία διά τόν πάσχοντα συνάνθρωπον εἶναι ἀσέβεια πρὸς τόν ἴδιον τον Θεόν και τās έντολάς του. Ὅπου ὑπάρχει σεβασμός πρὸς τήν δημιουργίαν, ἀγάπη και

άλληλεγγύη, ἐκεῖ εἶναι παρῶν ὁ Θεός. Δέν ἀρκεῖ, βεβαίως, νά ἐκφράζωμεν τήν ἀγωνίαν μας διά τό ἀπειλούμενον περιβάλλον καί τήν φαλκίδευσιν τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου, ἀλλά ὀφείλομεν νά ἀγωνιζώμεθα διά τήν προστασίαν των. Ἰσχύει ἐδῶ τό ἀρχαῖον «Σύν Ἀθηνᾶ καί χεῖρα κίνει» καί τό Πατερικόν «Τῷ θέλοντι κάμνειν συγκάμνει Θεός».

Ἡ μελέτη τῆς Ὁρθοδόξου Παραδόσεως εἶναι μία ἀνεξάντλητος πηγή ζωτικῶν ἀληθειῶν διά τόν ἄνθρωπον καί τόν κόσμον. Βεβαίως, εἰς τά ὑπέροχα κείμενα τῶν Πατέρων δέν ὑπάρχουν ἔτοιμοι συνταγαί καί ἀπαντήσεις διά τήν ἀντιμε-τώπισιν τῶν συγχρόνων προβλημάτων. Πάντοτε ἀπαιτεῖται μελέτη, ἐπισταμένη θεολογική ἐργασία, πεφωτισμένος νοῦς καί καθαρά καρδιά, διά νά ἀνακαλύψωμεν καί νά διατυπώσωμεν τήν θεολογικήν πρότασιν τῆς Ὁρθοδοξίας. Ὁφείλομεν δέ νά ἀντικρούωμεν συνεχῶς καί τās παρανοήσεις καί παρερμηνείας τῆς διδασκαλίας τῆς Ὁρθοδοξίας, εἴτε αὐταί γεννῶνται ἐντός τοῦ Ὁρθοδόξου χώρου, εἴτε προέρχονται ἔξωθεν.

Αἰσθανόμεθα βαθεῖαν ἱκανοποίησιν διά τό γεγονός ὅτι ἡ σχετική μέ τήν οἰκολογικήν θεολογίαν βιβλιογραφία εἶναι ἐκτενεστάτη καί ἐν τῷ συνόλῳ τῆς συγκροτεῖ ἀξιόλογον Ὁρθόδοξον μαρτυρίαν καί πρότασιν ἀντιμετώπισεως τῆς παρού-σης οἰκολογικῆς ἀπειλῆς. Αἱ περιβαλλοντικά πρωτοβουλία, τά συνέδρια, αἱ διαλέξεις καί οἱ σχετικοί διορθόδοξοι, διαχριστιανικοί, διαθρησκευτικοί καί διεπιστημονικοί διάλογοι, αἱ συνεργασίαι καί αἱ διακηρύξεις, αἱ συγκεκριμέναι προτάσεις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἐπί διαφόρων οἰκολογικῶν θεμάτων, ἡ θεολογική μαρτυρία εἰς τόν τομέα προστασίας τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος καί ἀναφορικῶς πρὸς τās κοινωνικὰς συνεπειάς τῆς οἰκολογικῆς κρίσεως, ὅλα αὐτά ἀποτελοῦν σταθερόν σημεῖον ἀναφορᾶς καί λειτουργοῦν πολλαχῶς ὡς βᾶσις διά τήν διαμόρφωσιν ἐνός συγχρόνου διεπιστημονικοῦ προγράμματος σπουδῶν εἰς τόν χώρον τῆς οἰκολογίας, μέ ἔμφασιν τόσον εἰς τās πνευματικὰς καί ἠθικὰς κατάβολάς τῶν περιβαλλοντικῶν προβλημάτων, ὅσον καί εἰς τήν ἀνάγκην «κοπερνίκειας στροφῆς» εἰς τήν ἀξιολογίαν μας, εἰς τήν στάσιν καί τήν συμπεριφορὰν τῆς ἀνθρωπότητος ἐναντι τῆς φύσεως, καθὼς καί εἰς τήν ἀναγκαιότητα παγκοσμίου κινητοποιήσεως καί συνεργασίας ἐνώπιον τῆς κλιματικῆς κρίσεως, κοινῆς δράσεως τῶν παραγόντων πολιτικῆς καί τῆς οἰκονομίας, συμπράξεως τῆς κοινωνίας τῶν πολιτῶν, τῶν οἰκολογικῶν κινήματων, τῶν Ἐκκλησιῶν, τῶν θρησκευτῶν, τῆς ἐπιστήμης καί τῆς τεχνολογίας, τῆς ἐκπαιδεύσεως, τῆς δεσμεύσεως ὅλων αὐτῶν τῶν παραγόντων διά μίαν ἄλλην κατανόησιν τῆς ιδέας τῆς προόδου, δι' ἐφαρμογὴν τῆς «οἰκολογικῆς προστακτικῆς», ἡ ὁποία μᾶς καλεῖ νά σεβώμεθα καί νά προστατεύωμεν τήν δημιουργίαν καί νά κλείσωμεν τά ὄψα καί τόν νοῦν εἰς τήν ἀλαζονικήν «τεχνολογικήν προστακτικήν», ἡ ὁποία ἐπιτάσσει νά παράγωμεν ὅ,τι εἶναι τεχνικῶς ἐφικτόν, καθὼς καί εἰς τήν κατηγορικὴν προστακτικὴν τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως, ἄνευ ὑπολογισμοῦ τῶν συνεπειῶν τῆς διά τό φυσικόν περιβάλλον. Ὁ σεβασμός τῶν πυλώνων τοῦ οἰκολογικοῦ πολιτισμοῦ παγκοσμίως δύναται νά ἀντιστρέψῃ τήν οἰκοκαταστροφικὴν πορείαν πρὸς τήν κατεύθυνσιν βιωσίμου οἰκολογικῆς καί κοινωνικῆς ἀναπτύξεως.

Ἐλλογιμώτατε κύριε Πρύτασι, κύριε Πρόεδρε, κύριοι Καθηγηταί,

Ἐκπροσωπεῖτε τό Πανεπιστήμιον, τό Παλλάδιον τῶν Ἐπιστημῶν, εἶσθε διάκονοι τῆς ἐπιστήμης πού σήμερα εἶναι ἡ μεγάλη δύναμις, ἡ ὁποία ἀλλάζει ταχύτατα τήν ζωὴν μας. Ἡ Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδος τῆς Κρήτης ἀπεκάλεσε τήν «ικανό-τητα πρὸς ἐπιστημονικὴν ἔρευναν», «θεόδοτον δῶρον εἰς τόν ἄνθρωπον» (*Ἡ ἀποστολή τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας εἰς τόν σύγχρονον κόσμον*, ΣΤ, 11). Οὐδεὶς νουεχῆς δύναται νά ἀμφισβητήσῃ συνολικῶς τās εὐεργεσίας τῆς ἐπιστήμης καί τῶν ἐφαρμογῶν τῆς εἰς τήν τεχνολογίαν. Ἀδιαμφισβήτητον εἶναι ὅμως καί τό γεγονός ὅτι ἡ ἐπιστήμη δέν δύναται νά προσφέρῃ λύσεις εἰς τά μεγάλα

ὕπαρξιακά καί κοινωνικά προβλήματα, τά ὅποια ταλανίζουν τήν ἀνθρωπότητα. Ἀπαντήσεις εἰς αὐτά τά προβλήματα προσφέρουν ὅμως ἄλλαι δυνάμεις, μέ πρώτην τήν θρησκευτικήν πίστιν. Ἐπί τῇ βάσει αὐτῶν τῶν δεδομένων, κρίνομεν ὡς ἄτοπον καί ἀλυσίτελῃ κάθε προσέγγισιν πίστεως καί ἐπιστήμης ὡς ἀντιπάλων δυνάμεων. Πρόκειται, κατ' οὐσίαν, περί συνεργῶν εἰς τήν διακονίαν τοῦ ἀνθρώπου. Εἶναι βέβαιον ὅτι, ὁμοῦ μετά τῆς ἐπιστήμης καί τῆς τεχνολογίας, τῆς συγχρόνου «ὑπερδυνάμεως», τό μέλλον τῆς ἀνθρωπότητος συνδέεται μέ τήν πνευματικήν «μεγάλην δύναμιν», τήν θρησκείαν. Ἄνευ ἀναφορᾶς εἰς τήν θρησκείαν δέν δυνάμεθα νά κατανοήσωμεν τό παρελθόν, νά ἀναλύσωμεν τήν σύγχρονον κατάστασιν, νά φαντασθῶμεν τό μέλλον, νά νοηματοδοτήσωμεν τήν ζωήν μας καί νά διαχειρισθῶμεν τάς ὀριακάς καταστάσεις τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως.

Ἀναφορικῶς πρός τήν παρουσίαν τῶν θρησκειῶν, ἡ ἐποχή μας χαρακτηρίζεται ἀπό τήν ταυτόχρονον ἐμφάνισιν δύο τάσεων: τήν δυναμικήν ἐπάνοδόν των εἰς τό προσκλήριον τῆς ἱστορίας, ἀλλά καί τήν ἐμφάνισιν παραμορφώσεων τοῦ θρησκευτικοῦ φαινομένου, αἱ ὅποια ὄχι μόνον ἀλλοιώνουν τήν ἀύθεντικήν ἔκφρασιν τῆς θρησκευτικῆς πίστεως, ἀλλά καί ἀπειλοῦν τήν εἰρήνην καί τήν συνεργασίαν τῶν λαῶν. Τοιοῦτον φαινόμενον εἶναι ὁ θρησκευτικός φονταμενταλισμός, ὁ χαρακτηρισθεῖς εἰς τήν Ἐγκύκλιον τῆς Ἀγίας καί Μεγάλης Συνόδου (§ 17), ὡς «ἔκφρασις νοσηρᾶς θρησκευτικότητος», ἡ ὅποια οὐδεμίαν σχέσιν ἔχει μέ τήν ἀύθεντικήν βίωσιν τῆς πίστεως εἰς τόν Θεόν.

Μέ αὐτούς τούς προβληματισμούς καί τά αἰσθήματα, ἐπαναλαμβάνοντες ἅπαξ ἔτι τήν πεποίθησίν μας ὅτι ἡ θεολογική προσέγγισις τῆς συγχρόνου οἰκολογικῆς κρίσεως ἀποκαλύπτει ἀπροσίτους εἰς ἄλλας θεωρήσεις διαστάσεις της καί νέας δυνατότητας ἐξόδου ἀπό αὐτήν, εὐχαριστοῦμεν ἐκ μεσης καρδίας πάντας ὑμᾶς καί ἕνα ἕκαστον ἐξ ὑμῶν προσωπικῶς διά τήν παρουσίαν καί τήν πρόφρονα συμμετοχήν σας εἰς τήν σημερινήν τελετήν καί ἐκφράζομεν, ἐν τῷ προσώπῳ ὑμῶν, Ἐλλογιμώτατε κύριε Πρύτασι, πρός τήν Σύγκλητον τοῦ Ἰονίου Πανεπιστημίου καί πρός ὀλόκληρον τήν καθ' ὑμᾶς πανεπιστημιακήν κοινότητα, τήν εὐγνωμοσύνην μας διά τήν ἐξαιρετικήν τιμήν τῆς ἀπονομῆς εἰς τήν ἡμῶν Μετριότητα τοῦ τίτλου τοῦ Ἐπιτίμου Καθηγητοῦ τοῦ Τμήματος Περιβάλλοντος. Ἀπονέμοντες δέ εἰς πάντας ὑμᾶς τήν εὐλογίαν τῆς Ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, εὐχόμεθα ὑγείαν ἀκλόνητον, πνευματικήν εὐφροσύνην καί πᾶσαν ἄνωθεν εὐλογίαν,

Σᾶς εὐχαριστοῦμεν καί πάλιν ἀπό καρδίας.

<https://ec-patr.org/26/06/19/46/omilia-tis-a-th-panagiotitos-toy-oiko/>